

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

terem hominem, Eph. 4. v. 24. in Christo enim novæ simus creaturæ, 2. Cor. 5. v. 17. ideo non configurati prioribus ignorantia desiderii, sed secundum eum, qui vocavit nos sanctos, & ipsi in omne conversatione sancti simus, 1. Pet. 1. v. 14. 15.

Exemplum habemus in Matthæo, qui limo malitia multum immerlus, profligatus fcenerator erat, sicuti publicani plerumque fraudibus ejusmodi dediti fuerunt, quibus ditescerent. Verum Servator extraxit illum, & ad Apostolatam vocavit, ubi statim obediens secutus, calceos peccatorum exuit, surgens enim secutus est eum: quin & ex debita gratitudine convivium instruxit, ad quod Christum cum aliis publicanis invitavit, ut & illi à Christo ad frugem perducti, novam virendi rationem, relictis teloniis, inchoarent.

Nos absque ulteriori præfatione ad ipsum Evangelium nos conferemus, ex instituto contemplaturi:

I. Ἀνθρώπων λογίαν sive notitiam nostri.

II. Χριστοῦ νοσίαν, sive notitiam Christi.

J.J.

Exegesis.

Quemadmodum Deus cœlestis Pater, Solem suum oriri facit super bonos & malos, & unumquemque, sine discrimine radiis suis illuminat & fovet, Matth. 5. vers. 45.

Ita & filium suum totum mundo misit, qui velut Sol justitiæ, Mal. 4. v. 1. radiis gratiæ suæ omnes homines illuminat, nō modo ipsi velo incredulitatis fenestras operiant,

sicut Judæi faciebant, de quibus Johannes ait, quod tenebras magis dilexerint, quam lucem, Joh. 3. v. 19.

Relius multo fecit magnus ille peccator Matthæus, cum enim sol justitiæ radiis suis telonium ejus illuminaret, & filius Dei ipsum acclamaret: Sequere me, non multum cessabat, sed lucem hanc cum gaudio suscipiens, surgebat & sequebatur Jesum ut ipse in prælecto Evangelio indicat:

Ad Notitiam nostri pervenimus si spectemus:

I. *Matthæum consistentem*, neque enim quis ante conversionem fuerit, abscondit, sed expresse profitetur se publicanum, i. e. hominem injustum, qui scenore & injustitia graviter deliquerit. Ipse enim hoc Evangelium conscripsit, & si voluisset. nomen publicani facile omittere potuisset. Nemo enim tenetur allegare propriam turpitudinem, ut Jcti sentiunt: Verum ingenue fatetur, se publicanum fuisse, sicut omnes sancti in familiari more habent, ut crimina sua non abscondant.

Moses meminit dubitationis & diffidentia suæ, Num. 11. v. 21. c. 10. v. 11.

David adulterii & homicidii, Psal. 51. v. 1. seqq.

Jeremias impatientia, Jer. 20. v. 40. Jonas inobedientia, Jon. 1. seqq.

Paulus vocat se primum peccatorum, 1. Tim. 1. v. 15. qui non dignus sit vocari Apostolus, 1. Cor. 15. v. 9. His exemplis Matthæus se conformat, & confitetur coram universa ecclesia quam scædo in luto ante conversionem hæserit.

Hic in examen te voca, mi Christiane! An tu quoque in confessione peccata tua ingenue

con-

confessus fueris & injuriam tuam agnoveris?

Hoc ipsa rei æquitas requirit: Si enim dixerimus, peccatum nos non habemus, ipsi nos seducimus, 1. Joh. 1. v. 8. 9. Verum multi celant peccata sua, quoad possunt, ut carcere & tormentis extorqueri non possint.

Cum Cain fratrem suum Abel interfecisset, Deus ideo rationem ab illo poscebat, dicens: Ubi est Abel frater tuus? ille vero quasi nihil se attineret, respondebat: Nescio, nunquid custos fratris mei sum ego? Gen. 4. v. 9. 10.

Ita Diabolus multos fascinat, ut non vereantur peccare, quando vero peccata agnoscere & confiteri debent, omni ratione negant, imò Jovem lapidem jurant, non se id fecisse, cum tamen in conscientia sua satis convicti sint, non recordantes, Deum omnia scire, quæ in homine sunt, Joh. 2. v. ult. nec fraudulentis ut hominem, decipi posse, Job. 13. v. 9.

Rahab meretrix concivibus suis persuasit, exploratores abiisse, cum tamen in solarium domus suæ cauliculis lini, operuisset eos, Joh. 2. v. 6.

His lini culmis, multi turpitudinem cordis sui velare non verentur, hinc est, ut multi probi reputentur, qui tamen septem abominaciones in corde suo habent, Prov. 26. v. 25.

Hæc perversa illa indoles est, quam à Protoplastis hæreditario accepimus. Veluti enim illi foliis ficus nuditatem suam post lapsum operire satagebant, Gen. 3. v. 7. Ita semper peccata nostra extenuatum inus. Verum magno nostro incommodo: Qui

enim abscondit scelera sua, non dirigitur, Prov. 28. v. 13.

Tales hypocrita, qui peccata sua celant, Diaboli consilarii intimi & secretarii sunt, ad suam ipsius perniciem. Quia enim non fugit cum, quod hominis maximus honos est, si Deo honorem dat, & in verecundia se humiliat, ut Daniel, c. 9. 7. Ipse quoque modo nos inde abstrahere nititur. Ideo nostrum foret, fraudulentias ejus advertere, nos ipsos reprehendere, & cum Jobo, in pulvere & cinere poenitentiam agere, c. 42. v. 6. quin & publicam confessionem edere, dicentes: Ecce blasphemavi, respondere quid possum, Job. 39. v. 37. 38.

Id est initium salutis, teste Hieronymo. Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea, Psal. 32. v. 3. 5. Quod David accidit, adhuc hodie evenire solet. Ulcera clausa plus cruciant, inquit Gregorius. Ita peccatum nihil aliud est, quam livor foetens. Esa. 1. v. 6. qui per confessionem aperiendus, alias homo nunquam in gratiam recipi potest. Si tu aperis, Deus operis, si tu operis, Deus aperit, dicit Augustinus. Id quod fiet die novissimo, ubi Dominus illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, 1. Cor. 4. v. 5.

II. *Matthæum surgentem.* Ubi enim Christus cum vocat: sequere me, non diu moratur, sed continuo surgit de loco, ubi scænore, usura & injustitia enormiter in Deum & proximum suum peccaverat, abnuat in loco illo diutius persistere, ne occasione habeat ulterius in Deum delinquendi.

Hic

Hic probate, mi Christiane! utrum & ipse ad exemplum hocce, ab usura & aliis peccatis abstinueris & novam vitam inchoaveris, quando à confessionario tuo de iis admonitus es?

Ut iam id ita à quibusque fieret: Verum ut verum fateamur, plurimi socordes sunt ad bonum, & pœnitentiam procraftinant, dicentes: peccavi: & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens, Sir. 5. v. 4. 6.

Verum id nimis perversum est: Matthæus semel à Christo vocatus, surgit & sequitur Christum.

Quoties quaso tu admonitus es, in omnibus prope concionibus, ut pœnitentiam agas, & tamen surgere recusas, reverti nolens, Jer. 5. v. 3. Putasne vero hominum profligatissime! impune te evasurum? Recordare Antiochum, qui etiam in scamno peccatorum residebat, tandem putabat se misericordiam consecuturum, verum sero sapiebat, 2. Maccabæor. 9. vers. 13. Ita Deus adhuc hodie agit, si diutius pœnitentiam hominis expectavit, ut tandem misereri desinat, Jer. 15. v. 6. Ideo dicitur: Hodie, si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra, Psal. 95. v. 8. Ecce, nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis est, 2. Corint. 6. v. 2. Quis scit annon hoc momentum ultimum sit? Homo enim nescit tempus mortis, Eccles. 9. vers. 12. Cras, cras, est vox corvina. Corvus, ait Augustinus, non rediit ad arcam, columba rediit, Deus non querit dilationem in voce corvina, sed confessionem in gemitu columbino. Ita & nos, postquam peccavimus, ad frugem redeamus oportet, & Deus nos in gratiam suam reci-

piet. Revertere averfatrix Israel, &c. Jer. 3. v. 12.

Qui proinde hoc non observat, sed tum demum pœnitentiam agere vult, quando non amplius peccare potest, ille nimis sero venit. Deus cantilenam corvi non amat: sed gemitum columbinum in deliciis habet, si ex corde contrito oriatur. Christu in tempore intromittendus est, quando ad ostium stat & pulsat, alias abit, & non tam facile revertitur, Apoc. 3. v. 20.

Deus ferre non potest, ut proximum nos sollicitantem ad Craftinum rejiciamus, & reverti jubeamus, Prov. 3. v. 28. Quomodo placebit ipsi si à filiis seculi ita ablegetur, quod integrum sibi nondum sit, de scamno peccatorum surgere, & post aliquot hebdomadas, menses, vel annos redire & pœnitentiam expectare debeat?

Ah dubito, ne gratia
Qua sic abusus est data
Finaliter relinquat.

Ich fürcht fürwar/die Göttlich Gnad/
Die er allzeit verspottet hat/
Wird schwerlich ob ihm schweben.

III. *Matthæum sequentem.* Non enim modo de telonio surgit: sed & Christum promte sequitur: non absterret cum paupertas ejus, & forma despecta, in quantum temporis de loco in locum migrantem Judæi ad mortem usque persequuntur: sed relicto telonio, ex qua magnas opes corraserat, majores divitias æstimabat improprium Christi, thesauris totius mundi, adspiciebat enim in remunera-

tionem, ut de Moïse scriptum, Hebr. 11. vers. 26.

Hic examine, utrum & ipse tam prom- te Christum secutus fueris, aut volupe tibi sit, vestigiis ejus insistendi, juxta exemplum, quod nobis in tota vita sua reliquit?

Bernhardus alicubi scribit: *Domine Je- su, omnes volunt venire ad te, nemo sequi.* Et hoc verum est. Quis enim non libenter cum Christo esset? habet etenim verba vitæ æternæ, Johann. 6. v. 68. promittitque venientibus ad se vitam & abundantiam, Joh. 10. v. 10.

Quia vero Christum per asperam viam incedere, & per passionem & mortem suam in gloriam intrare oportuit, Luc. 24. v. 26. non arridet nobis, in illa via eum sequi, & per multas tribulationes intrare in regnum Dei, Act. 14. v. 22. ideo multi terrenas hæc voluptates potius eligunt, quam ut cum Christo afflictiones & persecutiones, & postea demum mercedem expectare velint. Verum, habent mercedem suam, Matth. 6. v. 2. qui enim hæc ridet, ibi lugebit, & flebit, Luc. 6. v. 25. 26.

Matthæus exsuscitet nos exemplo suo, sequitur enim Christum:

1. *Corde prompto.* Probe noverat, quod cum Jesu Nazareno non multum lucrari posset, ipse dixerat: *Vulpes foveas habent,* Matth. 8. v. 20. Verum id non deterret eum, sed potius animæ salutem respicit. Non enim in abundantia cujusquam vita ejus est, ex his, quæ possidet, Luc. 12. v. 15. Jac. 2. 5. Quidam de discipulis dicebat: cum eum Christus ad se sequendum invitaret: ut permitteret, se primum ire, & sepelire patrem suum, Matth. 8. vers. 21. Verum Matthæus ex tempore paratus est, & Christum

sequitur: ad nostram instructionem, ut & nos prompti simus ad compatiendum, ut & conglorificemur, Rom. 8. v. 17.

2. *Animo grato.* Instituit enim convivium, & animum gratum declarat, ratione beneficii, quod sibi exhibuerat, juxta illud: *Cum munitur is, qui catechizatur in verbo, ei, qui se catechizat, in omnibus bonis,* Gal. 6. vers. 6. Sic & nos Dominum honoremus de substantia nostra, Prov. 3. vers. 9. Qui enim verus Spiritualis negotiator est, vendit omnia, ut acquirat pretiosam margaritam, Matth. 13. v. 45.

Deinde & in eo *gratitudinem suam ostendit*, quod contribules suos reliquos publicanos ad hoc convivium invitat, & quasi Christo adducit, ut per verbum ejus vitæ ad pœnitentiam adducantur, optat enim omnes tales esse, qualis ille est, Actor. 26. vers. 29.

Hæc vera fidei indoles est, quæ & hac in parte per caritatem efficax est, Gal. 5. vers. 6. ut spiritualis columba, adhuc alios in columbarium ecclesiæ adducat ut impleatur domus Christi, & mensa discumbentium, Luc. 14. v. 23. Matth. 22. vers. 10.

Sic quilibet, imprimis vero animarum Pastores operam dare debent, ut illi, qui in delicto aliquo occupati sunt, aut alias in devia aberrarunt, reducantur, ne vacui appareant ante Dominum, die novissimo, Deut. 16. v. 16. Sed quando quæret: *Ubi est grex tuus?* Jer. 13. vers. 20. ille animose respondere & dicere possit: *Ecce, ego & pueri, quos dedit mihi Dominus,* Esa. 8. v. 18.

Ffff

3. Pro-

3. *Proposito firmo.* Etsi enim Pharisei & Scribæ non desinunt murmurare, sed iniquitatem de excelsis loquuntur, Psalm. 73. vers. 8. & constituerunt Dominum cum discipulis extirpare, attamen non deficit à Christo, sed virefcit, ut palma, qui adversus onus insurgit, dum victoriam reportet, Psalm. 92. v. 13.

Nos hinc iterum vestigiis ejus insistere, & si manum semel ad aratrum miserimus, eandem minus retrahere & respicere debemus, qui enim hoc facit, non aptus est regno Dei, Luc. 9. v. ult.

Quod si vero Christum sequemur in regno gratiæ: eandem quoque aliquando sequemur in regnum gloriæ. Ubi enim ego sum, illic & minister meus erit, Joh. 12. vers. 26.

De Secundo.

Nunc alteram partem enodabimus, *χρησις οὐρανίου*, sive *notitiam Christi*, contemplaturi. Hic nobis in præsentem Evangelio proponitur:

I. *Tanquam solertissimus peccatorum indagator.* Hic audimus, quod Matthæum videat ad telonium sedentem: ita adhuc hodie nihil eum latet, sive bonum, sive malum: scit opera tua, & ubi habitas, Apoc. 2. v. 13.

De Imperatore Augusto refertur, quod oculi ejus adeo refulserint, ut uno intuitu adspici non potuerit, ideoque cum militem quendam oculos subito dejicientem, interrogaret, cur id faceret, respondit ille: *Quia fulmen oculorum tuorum ferre non possum.* Verum de Christo multo æquius

adseverare possumus, quod *oculos lucidissimos habeat*, quibus omnia nuda & aperta sunt, Hebr. 4. vers. 13. neque enim iisdem terret modo *impios*, sicut Hieronymus maxime verisimiliter scribit, quod cum ementes & vendentes templo ejecerit, radii majestatis & gloriæ ex oculis ejus resplenduerint, alias tam multi ab uno viro, eoque inermi non facile expelli potuissent, Luc. 19. v. 45. sed *solatur quoque oculis suis*, & convertit impios ut exemplum Matthæi hic probat, quem humanissimo obtutu suo Christus adeo illuminat, ut multum mutatus à seipso, relicto telonio, vitam suam emendaverit.

Hoc modo adspexit quoque Mariam Magdalenam, Luc. 7. vers. 48. ut & Petrum cum eum terna vice abnegasset, Luc. 22. vers. 6c.

Adhuc hodie nemo convertitur, nisi Christus eum illuminet, & per Spiritum suum Sanctum in eo operetur, & velle & perficere, Phil. 2. v. 13. non enim est volentis, neque currentis, sed misericentiæ Dei, Rom. 9. v. 16. Ideo quilibet eum ecclesia quotidie orare debet. *O Domine Jesu, respicere digneris, me miserum peccatorem oculis misericordiæ tuæ, quibus respexisti, Petrum in atrio, Mariam Magdalenam in convivio, & latronem in patibulo. Concede mihi Omnipotens Deus, ut cum Petro digne fleam, cum Maria Magdalena ardenti amore te diligam, & cum latrone in æternum te videam.*

Sed & unusquisque *metuat oculos hosce fulgidissimos*, & fugiat peccata, vident enim omnia, quæ homines faciunt, etiam in occultissimis angulis, Siracides. 23. vers. 28.

Ab-